

»Hvorledes stiller regeringen sig til planerne om at udvide NATO's ansvarsområde, også betegnet som »out of area-tilstedeværelse«?»

Af Jens Thoft (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 18/1 91. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/1 91).

Formanden:

Vi går nu i gang med behandlingen af forespørgslen. Ordføreren for forespørgerne, hr. Jens Thoft, har ordet, og jeg beder om, at han får lov til at tale i rimelig ro.

Begrundelse

Jens Thoft (SF):

Debatten om udvidelse af NATO's ansvarsområde bliver stadig stærkere. I valgkampen gik en række borgerlige kandidater helt klart ind for, at NATO burde påtage sig opgaver uden for det ansvarsområde, som i øvrigt er fastslået i traktatens § 5. Den kendsgerning, at Sovjetunionen sidste år kapitulerede, gav fornyet debat om udvidelsen af NATO's ansvarsområde – når fjenden er væk, må man ud at finde nye fjender – og den debat blev i efteråret 1990 fulgt villigt op af en række danske Rambopolitikere med hr. Gammelgaard i spidsen. Eller sagt lidt mindre diplomatisk: Når fjenden er væk, må man med vold og magt ud for at støve nye op, sådan at man kan fastholde og opretholde den vanvittigt dyre maskine.

Formanden:

Må jeg bede om, at man udvider ansvarsområdet for roen i salen til hele salen og sidegangen? Tak!

Jens Thoft (SF):

Så længe det kun er det ansvarsområde, man udvider, er jeg tilfreds.

Udviklingen i retning af en udvidelse af ansvarsområdet – for NATO, vil jeg gerne understrege – har været undervejs længe. Den er foregået skjult for offentligheden, som så meget gør det i militært regi, og den ligger i en klar og naturlig forlængelse af forstærkningsaftalerne, værtnationsaftalerne eller »wartime host nation support-aftalerne«, som de også hedder. Alt det har været fortiet. Med debatten i dag har SF ønsket, at Folketingets partier og regeringen melder klart ud, så vi kan få stoppet dette mummespil.

Allerede i 1979 udtalte den daværende NATO-øverstkommanderende, at det var nødvendigt med en hurtig slagstyrke til indsættelse i Den Persiske Golf, i Mellemøsten, i Nordøstasien og andre steder uden for NATO's ansvarsområde. Planerne blev senere fuldbyrdet i rent amerikansk regi via den såkaldte Rapid Deployment Force.

Efter at præsident Carter i januar 1980 umiddelbart efter Sovjets invasion i Afghanistan havde fastslået, at USA ville betragte det som et angreb på sine livsvigtige interesser, hvis nogen magt ville forsøge at få kontrol over Golfområdet, opstod der for NATO et forsyningsmæssigt problem, som blev løst med NATO-Rådets erklæring om, at USA's NATO-partnere i Europa skulle deltage i, som det hed, »forsvaret af fælles sikkerhedsinteresser«.

I 1980-81 bølgede debatten om NATO's udvidelse af ansvarsområdet, men den endte med, at man besluttede, at Europa skulle bære en større del af forsvarsbyrden – »burden sharing«, som det blev kaldt – så de amerikanske styrker kunne blive frigjort til opgaver uden for NATO's område. De lande, som ikke ville deltage i den slags aktioner, forpligtede sig allerede den 13. maj 1981 til at udfylde de huller – ganske vist efter konsultationer – der måtte blive i det europæiske forsvar, hvis eller når europæiske styrker blev indsat andre steder i verden. Og NATO gik i sin langtidspanlægning i gang med at udbygge kapaciteten til også at modtage og understøtte »Rapid Deployment Force« til en indsats uden for NATO. Krigshospitalet i Holstebro, fly-shelterne på de jyske flyvepladser, depoterne i Jylland, udbygningen af lufthavnene, længere landingsbaner osv. var alt sammen et led i denne udvikling; det blev bare fortiet.

Hermed har jeg prøvet at sætte tingene i en historisk sammenhæng, fordi evnen til hurtig udrykning, altså »Rapid Deployment Force«, NATO's langtidsprogrammer, »wartime host nation support-aftalerne« – som jo fortsat er hemmelige for Folketinget og Forsvarsudvalget – og forhåndsoplagringen i Europa alt sammen er et led i opbygningen af evnen til »out of area-aktioner«.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

NATO-traktaten fra 1949 har en nøje af-